

OPPLAND
fylkeskommune

Handlingsprogram

*Lågenplanen – Regional plan for
Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag*

1. Handlingsprogram

Etter plan- og bygningsloven (pbl) § 8-1 skal det lages et handlingsprogram til planen:

Som del av regional plan skal det samtidig utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.

Handlingsprogrammet skal vedtas av regional planmyndighet. Behovet for rullering skal vurderes årlig.

Det er kapittel 8 i pbl som regulerer hvor ofte og hvilke rammer som skal ligge til grunn for rullering av retningslinjer og handlingsprogram. Etter hvert som den regionale planen blir tatt i bruk, er det viktig å rullere planen slik at det på bakgrunn av erfaringer blir en velfungerende plan på sikt. Det samme gjelder handlingsprogrammet.

Handlingsprogrammet er tilpasset de problemstillingene som har kommet fram gjennom planarbeidet.

Årlig bør det vurderes om det er behov for at handlingsprogrammet rulleres. Hovedrullering av planen legges opp til å skje hvert fjerde år, sammenfallende med valgperioder, politikeropplæring, og rullering av regional plan for vannforvaltning i vannregion Glomma.

1.1 Innhold i handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet inneholder en oversikt over tiltak som bør gjennomføres regionalt og nasjonalt:

- Faste masseuttaksområder og/eller masseavlagringsdammer som bør etableres
- Aktuelle flomvoller som bør etableres
- Andre fysiske tiltak
- Kompetansehevingstiltak
- Tiltak for forpliktende samarbeid
- Aktuelle målestasjoner og oppmålinger som bør gjennomføres
- Oversikt over utbedringsbehov av kunnskapsgrunnlaget
- Forslag til endringer i nasjonale rammebetingelser

En mer utførlig beskrivelse av det enkelte tiltak finnes i dette plandokumentet, og i vedlegget "[aktuelle tiltak i tilløpselver til Gudbrandsdalslågen](#)".

Denne planen er ikke uttømmende i forhold til behov for tiltak, men tar tak i de viktigste utfordringene i Gudbrandsdalen. Foreslåtte tiltak her vil også danne grunnlag og gi god erfaring for å jobbe videre med tilsvarende tiltak i andre deler av Gudbrandsdalslågen og i andre elver og bekker. Handlingsprogrammet inneholder en rekke tiltak, men det utelukker ikke at det kan være behov for tiltak også på andre lokaliteter.

Ansvarlig og medansvarlig/interessenter

I handlingsprogrammet er det angitt hvem som bør ta initiativ til gjennomføring av de enkelte tiltakene. Det er videre satt opp hvem som bør være medansvarlige og/eller som har interesse av at tiltaket blir gjennomført. Dette gjelder for eksempel forslag om å etablere et fast masseuttak, og områder hvor enkelte aktører kan ha interesse av å bruke massene som tas ut.

Økonomi og oppfølging

Det er ingen automatikk i at tiltakene i denne planen blir gjennomført, men planen er retningsgivende for de ulike etaters prioritering av tiltak og samhandling. De fleste av de foreslåtte tiltakene er nye, og krever utredning før eventuell igangsettelse.

Det følger heller ikke med midler til gjennomføring av tiltakene. Finansiering av hvert enkelt tiltak vil bli avklart etter utredning, og i avtale med berørte parter i tråd med handlingsprogrammet. Alle foreslåtte tiltak vil kreve søknad og tillatelse fra ulike etater, på samme måte som andre tiltak.

Prioritering av tiltak

Gjennom planprosessen er en rekke konkrete tiltak vurdert, som kan ha en flomdempende effekt på ulike typer arealer, som boliger, andre bygninger, veier, jernbane og dyrka mark. Valg av tiltak er vurdert ut fra risiko, dvs. faregrad og konsekvenser for skade på eksisterende bebyggelse og fare for liv og helse. Samfunnsøkonomisk nytte og innvirkning på naturmiljø ligger også til grunn for prioritering av tiltak. Dette gir følgende prioriteringsrekkefølge:

1. Liv og helse - boliger, institusjoner
2. Annen eksisterende bebyggelse og infrastruktur
3. Dyrka mark

Handlingsprogrammet inneholder anbefalinger om når de ulike tiltakene bør iverksettes og fullføres. Dette avhenger imidlertid av at det foreligger en søknad fra initiativtaker om å starte prosessen. Videre er det avhengig av budsjettmessige og kapasitetsmessige forhold.

Handlingsprogrammet inneholder tiltak som kun sikrer dyrka mark, og som ikke har nevneverdige store negative konsekvenser for andre interesser. Innenfor de økonomiske rammer som er til rådighet for flom- og skreddempende tiltak i dagens samfunn, vil det trolig ikke være rom til å få gjennomført slike tiltak med offentlig finansiering. I planen er det likevel anbefalt å gjennomføre slike tiltak, da matvaresikkerhet og jordvern er viktig. Jordbruket er en viktig næring for kommunene langs Gudbrandsdalslågen. Det bør derfor jobbes med å få økt statlig finansiering til flom- og rassikring av dyrka mark.

Generelt bør denne planen være veiledende når det gjelder de enkelte etaters prioritering av tiltak. På grunn av deltagelse i prosjektet "*Phusicos*", som er knyttet til EUs forsknings- og innovasjonsprosjekt Horizon 2020, kan det bli endringer i prioriteringsrekkefølgen av tiltak i handlingsprogrammet i planens første fireårsperiode.

Behovet for reguleringsplan

Det bør utarbeides reguleringsplaner for alle større masseavlagringsdammer og faste masseuttaksområder. Pbl § 12.1 tredje ledd setter krav om reguleringsplan for større bygge- og anleggstiltak, og andre tiltak som kan få vesentlige virkninger på miljø og samfunn. En reguleringsplan vil bidra til at tiltaket skjer i forsvarlige former, der hensynet til miljø og samfunn er vurdert og ivarettatt. For tiltak og inngrep i vassdrag som berører vesentlige miljøvernfarende verdier kan også en reguleringsplan erstatte konsesjonsbehandling etter vannressursloven og behandling etter "forskrift om fysiske tiltak i vassdrag" for hvert enkelt tiltak. Dette krever imidlertid at aktuelle tiltak og inngrep beskrives og vurderes etter de krav som settes for de ulike særlover, og at relevante avbøtende tiltak fastsettes i planbestemmelsene. Gjennom planarbeid vil man også få oversikt over tiltakenes samlede konsekvens for miljø og samfunn.

Faste masseuttaksområder og/eller masseavlagringsdammer

Beskrivelse av tiltak	Sikrer	Priori-tering	Ansvar for initiering	Medansvar/interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
Løsnes/utløp Tromsa (17) Masseuttaksområde oppstrøms og nedstrøms Fåvang bru.	Dyrka mark	3	Grunneier og Ringebu kommune	Grunneiere					Må vurderes opp mot eventuell flomvegstunell.
Otta Masseuttak i Gudbrandsdalslågen som del av flomsikringsplan for Otta sentrum.	Boliger, næringsområde, vei	1	Sel kommune	NVE, grunneiere					Er i gang.
Lora (A) Rutiner og gjennomføring av tømning av terskler.	Dyrka mark	3	Grunneier, Lesja kommune	NVE, kommune, grunneiere					Driftsplan i henhold til gjeldende reguleringsplan bør utarbeides.
Gudbrandsdalslågen gjennom Lesja (B1) Etablere masseavlagringsdammer i to tilløpsbekker til Gudbrandsdalslågen. Opprensning av kanalene.	Dyrka mark	3	Lesja kommune	NVE, grunneiere					
Hjellåi (D) Terskeldam/masseavlagringsdam, evt. skifte ut kulvert.	Boliger, vei og jernbane	1	Bane NOR/SVV (OFK)	NVE, kommune, grunneiere					Viktig tiltak. Bør startes umiddelbart. Vannstandsmåler med varsling bør etableres fram til øvrige tiltak er gjennomført.
Einbugga (E) Fast masseuttak på oversiden av lokalvegen, i tillegg ta ut masse ved behov oppstrøms Fredheim helsehus.	Boliger, vei og helseinstitusjon	1	Dovre kommune	NVE, grunneiere					
Ilka (F) Etablere et fast masseuttak i nedre deler av Ilka. Reparere flomsikring.	Boliger	1	Dovre kommune	NVE, grunneiere					

Handlingsprogram - Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag

Tundre/Åstri (G) Masseavlagringsdam.	Boliger, dyrka mark	1	Skjåk kommune	NVE, grunneiere					
Skjøle (H) Fast masseuttaksområde.	Infrastruktur (vei)	2	Skjåk kommune	SVV, grunneiere					
Finna (J) Fast masseuttaksområde.	Boliger, annen bebyggelse, infrastruktur	1	Vågå kommune	NVE, grunneiere					
Sjoa (K) Etablere to faste masseuttaksområder.	Infrastruktur, dyrka mark	2	Sel kommune	Grunneiere					Kan bidra til at sikringsarbeid som er gjennomført i 2017 vil stå lenger.
Frya (N) Etablere et fast masseuttaksområde.	Vannverk, dyrka mark	2	Ringebu og Sør-Fron kommune	Grunneiere, Frya næringspark					Reguleringsplanarbeid startet i 2017. Masseuttaksområdet bør være ferdig etablert i 2019.
Jøra (P) Etablere tre faste masseuttaksområder.	Dyrka mark (boliger)	2	Gausdal kommune	NVE, grunneiere					
Dørja (O) Masseavlagringsdam. Erosjonssikring vurderes også i forbindelse med masseavlagringsdam.	Boliger, næringsområder og vei	1	Gausdal kommune	NVE, grunneiere					
Augga Masseuttaksområde og masseavlagringsdammer.	Dyrka mark	3	Gausdal kommune	Grunneiere					
Gausa Masseavlagringsdammer og faste uttaksområder.	Dyrka mark, naturverdier	2	Gausdal kommune	NVE, grunneiere					

Flomvoller

Beskrivelse av tiltak	Sikrer	Prioritering	Ansvar for initiering	Medansvar/interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
<p>Jørstadvollene sør (tiltak 3b) En flomvoll vil sikre dyrka mark. Flomvollen bør trekkes så langt inn at den bevarer et bredt område med naturlig vegetasjon langs elvekanten.</p>	Dyrka mark	3	Lillehammer kommune	Grunneiere					Tiltak må justeres og avklares i forhold til verneforskriftene for området.
<p>Jorekstad (12d) Etablere flomvoll i jordekanten langs Gausa. Vil sikre bolighus, Jorekstad idrettsanlegg og dyrka mark, samtidig som flommarksskogen langs Gausa ivaretas.</p>	Boliger, idrettsanlegg, dyrka mark	1	Lillehammer kommune	NVE, (SVV), grunneiere					Bør sees i sammenheng med ny E6 forbi Lillehammer, og evt. erstatningsområde for Lågendeltaet naturreservat.
<p>Kvitfjell (Strande/Mæhlum) (18a/19) Heve flomvollen slik at den sikrer dyrkamarka også ved større flommer. Bør kombineres med åpning av flomløpet på innsiden ved normalvannføring. Bør etableres en lukkemekanisme som stenger løpet ved flom.</p>	Dyrka mark	3	Ringebu kommune	Kommune, grunneiere					

Andre fysiske tiltak

Beskrivelse av tiltak	Sikrer	Priori- tering	Ansvar for initiering	Medansvar/ interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
Gudbrandsdalslågen gjennom Lesja (B2) Opprette flomløp forbi Hattrem bru.	Dyrka mark	3	Lesja kommune	Grunneiere					Det må utføres en hydraulisk beregning for å se om tiltaket har noen effekt. Må sees i sammenheng med andre tiltak i Lesja (A og B1).
Tretten (15c, d) Flomvegstunnell ved Trettenstrykene.	Infrastruktur og dyrka mark	1	NVE	NVE, grunneiere					Vil kreve ytterligere utredninger før det kan tas et endelig standpunkt til om tiltaket skal gjennomføres.
Jora (C) Reparasjon av vannstyrende terskel.	Vannverk, skogområder, dyrka mark	2	Dovre og Lesja kommune	NVE, grunneiere					
Tiltak i jordbruket for å redusere flomskader (sandinnblanding, profilering, grøfting og kanalisering).	Dyrka mark	3	Fylkesmannen	Kommunene, grunneiere					

Kompetansehevingstiltak

Beskrivelse av tiltak			Ansvar for initiering	Medansvar/interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
Arealplanlegging i flom- og skredutsatte områder			NVE	Fylkesmannen					
Bruk av flomvegskart i arealplanlegging og byggesaksbehandling			Fylkesmannen /Kartverket	OFK					Oppfølging av kursene. Fokus på bestillerkompetanse.
Driftsoppgaver/teknisk etat			OFK	NVE, SVV, Bane NOR, kommunene					Oppfølgingsgruppe for planen har ansvar for initiering.
Saksbehandling veibygging			OFK	NVE, Fylkesmannen, Mjøsen og Skogkurs					Tre fagdager og en feltdag holdt i Gudbrandsdalen 2016/2017.
Organisering av veilag - landbruket			Fylkesmannen	Mjøsen, Skogkurs, OFK, kommunene					Prosjekt igangsatt av Mjøsen Skog/Fylkesmannen.
Bygging og vedlikehold av veier med fokus på vannhåndtering - for entreprenører			OFK	NVE, OFK					For nye (VGO) og eksisterende entreprenører.
Saksbehandling - tiltak i vassdrag - for kommuner			NVE	Fylkesmannen, OFK					
Grunneiers ansvar, rolle og rett i vassdrag - for grunneiere			OFK	OFK, Fylkesmannen, NVE, kommuner, grunneiere					En fagkveld ble arrangert 30.01.18. Behov for flere fagdager/seminarer/kurs, og utarbeiding av foldere.
Planlegging av tiltak i vassdrag – hvordan ivareta flom-, skred- og miljøhensyn - for konsulenter, kommuner			NVE	Fylkesmannen, OFK					

Handlingsprogram - Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag

Praktisk gjennomføring av tiltak i vassdrag - for entreprenører			NVE	OFK					For nye (VGO) og eksisterende entreprenører.
Hensyn til flom og skred i skogbruket			Fylkesmannen	NVE, OFK, Mjøsen, Skogkurs, kommunene, NIBIO					

Forpliktende samarbeid

Beskrivelse av tiltak			Ansvar for initiering	Medansvar/interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
Etablere gruppe for oppfølging av planen			OFK	NVE, Fylkesmannen, SVV, Bane NOR, kommunene, organisasjoner					Svært viktig punkt for å sikre gjennomføring av tiltakene i planen.
Regionalt planforum			OFK	NVE, Fylkesmannen, SVV, Bane NOR, kommunene					Det er ønskelig at planforum i større grad benyttes til saker som omhandler skred og flom.
Fagdager			OFK	NVE, Fylkesmannen, SVV, Bane NOR, kommunene					
Etablere rutiner for å sikre helhetlig planlegging			OFK	NVE, Fylkesmannen, SVV, Bane NOR, kommunene					

Målestasjoner og oppmålinger

Beskrivelse av tiltak			Ansvar for initiering	Medansvar/interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
Sedimentmålestasjon i Dørja			Gausdal kommune/ NVE	NVE, grunneiere					
Sedimentmålestasjon i Frya			Ringebu og Sør-Fron kommuner/ NVE	NVE, grunneiere					
Overvåking av erosjon i Tromsa			NVE/ Ringebu kommune	NVE, Kartverket, grunneiere					Behov for gjentatte lasermålinger.
Overvåkning av massetransport og masseavlagring i Gausa			NVE/Lillehammer kommune	NVE					
Etablering av faste profiler for oppmåling			NVE	NVE, Fylkesmannen, SVV, Bane NOR, kommunene, grunneiere					
Vannføringsstasjoner			NVE	NVE, GLB, grunneiere					
Nedbørsmålinger			NVE	MET, Bane NOR, SVV, grunneiere					

Innspill til endrede rammebetingelser

Beskrivelse av tiltak			Ansvar for initiering	Medansvar/ interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
Forslag til endringer i naturskadefondsordningen			Fylkesmannen						
Støtteordninger til flom- og skredsikring av dyrka mark			Fylkesmannen	NVE					
Differensiert skadeerstatning langs vassdrag			Fylkesmannen	Kommunene					
Avklaring av hvordan planbestemmelser bør utformes basert på skog- og skredfaglig kompetanse			Fylkesmannen	NVE					
Endring av Norsk PEFC Skogstandard for bedre å ivareta hensynet til erosjons- og rasfare			Fylkesmannen	Mjøsen, Skogkurs, NIBIO					
Økt bruk av vernskog som vern mot naturskader			Fylkesmannen	NVE, NGI, NIBIO					

Utbedring av kunnskapsgrunnlaget

Beskrivelse av tiltak			Ansvar for initiering	Medansvar/interessenter	2018	2019	2020	2021	Merknader
Fullføring av skaderegistrering og etablere system for registrering av nye skader.			OFK						
2D-modeller.			NVE	OFK					
Fordrøyning i myr som flomdempende tiltak - supplere med ny informasjon i kunnskapsgrunnlaget, og ta inn eventuelle tiltak i handlingsprogrammet ved rullering.			OFK	NVE, Fylkesmannen, FNF Oppland					Følge prosjekt i regi av Naturfareforum, og løpende vurdere forskning knyttet til opp dette.
Skaffe mer kunnskap om reguleringsmagasin som flomdempende tiltak, og vurdere det som tema i planen ved rullering.			OFK	NVE, Fylkesmannen, GLB, FNF Oppland					

OPPLAND
fylkeskommune

